

POPLAVE – veća briga od požara

Ukradena oprema, posuđena za potrebe obrane od poplava, stvorila je velike probleme Osječko-baranjskoj županiji koja se tijekom mjeseca rujna borila s vodom koja je prijetila potpunom poplavljanju naselja Karašica

„Niste se dovoljno dobro pripremili za ovu poplavu i zato se dogodio nestanak opreme“, rekao mi je u telefonskom razgovoru glavni vatrogasni zapovjednik iznenađen mojim navođenjem opreme koju nismo ni nakon brojnih pretraživanja i razgovora uspjeli pronaći na prostoru vikend naselja Karašica kod osječkog naselja Josipovac. Instinktivno sam se počeo braniti navodeći okolnosti u kojima smo neprestano bili izloženi opasnosti pucanja nasipa te proboja vode, velikim brojem ljudi koji su se često mijenjali na poplavnom području, kao i činjenicom da neki od njih nisu pripadali vatrogasnoj organizaciji, a rukovali su našom opremom te još kojekakvim izgovorima. Međutim, kroz glavu su mi sve više prolazile misli da je zapravo zapovjednik u pravu. „U pravu ste“, reko mu napokon, „nismo bili pripremljeni za ovu situaciju i zato se to dogodilo.“

Priznavši krivicu otvorio sam put analizi obrane od poplave koja bi trebala spriječiti ponavljanje grešaka koje su nas dovele u ovu vrlo nezgodnu situaciju. Naime, da smo bili bolje organizirani sačuvali bismo opremu od otuđivanja te tako izbjegli neugodne razgovore sa zapovjednicima vatrogasnih zajednica i postrojbi oko naknada za učinjenu štetu. No, iako se ne radi o velikom broju opreme, najveći problem je gubitak povjerenja u sustav vatrogastva što može predstavljati problem u budućoj suradnji.

Vikend naselje Karašica čini oko 200 kuća smještenih na ušću rijeke Karašice u Dravu kod mjesta Josipovac, zapadnog predgrađa grada Osijeka. Naselje je već nekoliko godina opasano nasipom dužine oko 1,5 km što dokazuje da se ne brani prvi puta od poplave. No, postojeći nasip je sa sjeverne, dravske strane, teško oštećen na više mjesta jer je sagrađen od vreća pijeska

Tekst: Boris Banjan, dipl.ing.

koje nisu predviđene za dulji rok trajanja, a s južne, na kojoj je izgrađen od nabijene zemlje prokopan na više mjesta. Prateći situaciju uzvodno na Dravi mještani naselja podigli su buru prema lokalnim vlastima puno prije nego je vodni val iz gornjih tokova Drave zaprijetio njihovom naselju. Najavljivao se visoki vodni val, drugi najveći u povijesti mjerenja vodostaja što se, nažalost, i obistinilo negdje u noći između 21. i 22. rujna. Aktivnosti na poduzimanju mjera obrane od poplave umnožavale su se

kako su rasli i stupnjevi obrane pa sve do proglašenja elementarne nepogode od strane župana Osječko-baranjske županije i proglašenja izvanrednih mjera obrane od poplave od strane Hrvatskih voda. Usporedo s proglašenim mjerama umnožavale su se i snage.

Poučeni prethodnim velikim nepogodama, županijske vlasti zatražile su uključenje Hrvatske vojske. Uz 320 vojnika te 150 interventnih policajaca šest dana i noći (od 17. do 24. rujna 2014.) naselje su branili i brojni pripadnici snaga Državne uprave za zaštitu i spašavanje, radnici Hrvatskih voda i drugih srodnih poduzeća, mještani naselja te preko 400 vatrogasaca.

Problemi su se pojavili od samog početka. Nasipi koji su izgrađeni zbog prijašnjih poplava ružirani su i preniski za vodni val koji se očekuje. Vojska odmah preuzima inicijativu te uz pomoć stručnjaka iz Hrvatskih voda povećava njihovu visinu te ih dodatno učvršćuje. Vreća s pijeskom manjka pa se i tim problemom valja baviti. Vojnici potežu lavovski dio posla, ali vatrogasci uzimaju svoj dio tereta i stavljaju se uz bok vojsci. Zaista nije bilo lako raditi ovaj teški i zahtjevniji dio posla koji se obavljao i noću. Dobrovoljni vatrogasci iz brojnih vatrogasnih društava naše županije svakodnevno su se okupljali i uvijek iznova pokazivali da se bez njih ne može. Poseban problem činili su nam zadaci koje smo dobivali od voditelja obrane naselja, a odnosili su se, prije svega, na crpljenje svakim danom sve veće količine vode koja se procijeđivala kroz nasipe na sve strane. Na pojedinim mjestima u naselju bilo je zaista kritično. Tri puta tijekom 6 dana najavljivana je žurna evakuacija mještana i branitelja naselja, ali srećom, upornošću prije svega Hrvatske vojske pa zatim i svih drugih, nasipi su ipak izdržali. No, hitne situacije zahtijevale su i brzo snalaženje u danim okolnostima svih sudionika obrane. Kako se voda procijeđivala kroz nasipe u sve većoj količini tako se pojavila potreba za sve većim brojem strojeva za ispumpavanje. Do šestog dana na prostoru vikend naselja skupilo se

preko 40 pumpi različitih tipova, kapaciteta i starosti. One su stizale dijelom iz vatrogasnih postrojbi s prostora naše županije, a dijelom iz drugih županija na traženje glavnog vatrogasnog zapovjednika. Različitostrrojeva zahtijevala je i servisno praćenje. Ulje u motorima kao i gorivo, te režimi rada pumpi, zahtijevali su neprekidno održavanje što nije bilo lako postići na terenu koji je inače nedostupan za komunikaciju, već se ljudstvo i materijalno tehnička sredstva te kompletna logistika prva 4 dana transportira kamionom, a kasnije im se pridodaju transportni brodovi što bitno otežava funkcioniranje vatrogasaca. Tu treba pridodati i preko dvadeset reflektora koje napaja otprilike isto toliko agregata. Više od 80 strojeva raširenih na fronti od 1,5 kilometara radilo je gotovo neprekidno 6 dana i noći. Na prostoru naselja razvukli smo nekoliko kilometara produžnih kablova koji su se neprestano nalazili u blatu i vodi što je otežavalo održavanje te povećavalo opasnost od udara električne struje. Po noći je bilo posebno teško raditi. Vatrogasci koji su dolazili u noćnu smjenu često nisu imali niti jednu svjetiljku. Zbog toga smo ih nabavili tridesetak te podijelili vatrogascima.

Prehrana je bila također veliki problem. Premalo hrane stizalo je na teren tako da su vatrogasci bili dodatno opterećeni i često puta gladni i umorni te neispavani odlazili u jutarnjim satima.

Dodatnu složenost ionako teškoj situaciji učinio nam je i angažman mještana naselja koji su u više navrata preuzimali brigu o vatrogasnim pumpama i reflektorima u kritičnim trenucima kad je prijetio proboj nasipa. Oprema se na terenu davala na korištenje bez reversa što je otežalo praćenje njenog angažmana. Bilo je i zahtijeva za dostavljanjem posebnih alata i opreme od strane Hrvatskih voda te Hrvatske vojske. Tražila se oprema poput motornih pila te drugih alata za rušenje drveća te izgradnju privremenih evakuacijskih i transportnih putova. Računali smo na nepristupačnost prostoru i na ljude koji su voljom prirode oslonjeni jedni na druge. No, ubrzo nam je postalo jasno da to nisu dovoljni aduti.

GDJE SMO SVE POGRIJEŠILI

Ovako veliki prostor koji se štiti 6 dana i noći zahtijevao je puno bolju logističku podršku:

1. Kod servisa vatrogasne opreme
2. Kod osiguranja prehrane i osvježenja
3. Kod osiguranja suhe odjeće i obuće te skloništa za vatrogasce
4. Kod pripreme goriva i mazi-va za dugotrajni rad
5. Kod evidencija ulaska i izla-

ska te zaduživanja opreme na ugroženo područje

6. Kod korištenja vatrogasne opreme mora se inzistirati da nju koriste isključivo vatrogasci.

7. U svakom trenutku trebali smo imati rješenja u slučaju žurne evakuacije vatrogasaca zbog proboja nasipa

8. Vatrogasci koji rade uz vodu trebali bi imati i nužnu zaštitnu i spasilačku opremu.

Da bi se ove zadaće ispunile potrebno je osnovati privremeno izdvojeno vatrogasno zapovjedništvo koje će imati dovoljan broj stručnih kadrova koji će biti zaduženi za određene segmente naših zadaća.

Osiguranje ovih pretpostavki odvest će nas prema konačnom cilju – uspjehu bez velikih promašaja i razočaranja. Svaki vatrogasac na terenu mora imati standardne uvjete u kojima radi (osiguranu logističku podršku, prihvati i evidencije, ali i jasna očekivanja koja mora ispuniti).

Osim toga, rad vatrogasnih zajednica u pogledu obuke treba intenzivirati upravo u ovom području, obrane od poplava. Servis i održavanje opreme za ispumpavanje i osvjetljavanje na terenu trebaju biti osnova te obuke.

Svakako bi valjalo iskomunicirati odgovorne osobe u stožerima zaštite i spašavanja te definirati poslove i zadaće vatrogasaca kod ovakvih nesreća. Prečesto se olako računa na vatrogasce na poslovima i u situacijama koje bi trebao obaviti netko drugi. U sustav vatrogastva trebaju ulagati svi zainteresirani subjekti pa tek onda očekivati rezultate. Primjerice, ukoliko se od nas očekuje da budemo efikasni na poslovima spašavanja ljudi kod poplava, tada taj dio opreme treba nabavljati, a vještine razvijati.

Vatrogasci će uvijek dati više nego što se od njih očekuje. Možda u toj činjenici leži problem. Poslije nesreće čeka se druga i tako unedogled.

